

«Մէկ քիւր Գովհասը գապիլէլէրին իշպու ինտաճըրընա գարշը, Բուսիա տէվէթի նէ՝ մուամէլէտէ պուլունմուշ տուր, օլ զօրպա թէպաալարընը քէնտի մէմալիքինտէն տիշարը գօվմուշ տուր քիլ, եէնմիշ իտի իստէ, իթաաթա իտխալ ի տէմէմիշ իտի, վէ իշթէ պու սուրէթի, պիո միլեռն գատար Չէրքէսէր, կէլիպ

ըստ չհաջողելի ճանանէ թէ պատարար-
նըն ասեցընը արթնորար :

« Պու թէ տպիր իւզերինէ , Գովկասըն
կիւզէլ վէ մահաւորար օվա վէ վատիւէ-
րի , եալընըզ եապանի հայվանլար սէքէ-
նէսի օրարագ , պիր չէօլ հէյնէթի քէսպ
իթմիշէր տիր :

« Բուսիա տէվէթինին կէօսթէրտիկի
էմալա պագալըմ . Անըն հայն տախի
թըպզը պիզիմ հալիմիզ կիպի իտի , պիզ
տախի օնուէն կիպի իտէլիմ :

« Չէրքէսէր Բուսիա իմքէրաթօրու-
նա պաշ էյմէք իսթէմէզէր . կիրիտիւէր
տախի զաթը հազրէթի փատիշահիէէ ի-
թաաթ իյէմէք իօթէմէզէր : Բուսիա
տէվէթի Չէրքէսէրինսալը խօշնուտիթ-
աի իօէ , պիզ տախի կիրիտիւէրի պինի
վէճհ իւզրէ խօշնուտ իտէլիմ . պէօյլէ-
լիքէ հէմ թիւրքիա քէնտի րահաթ տուր .
մազ թէ պատարարնտան գուրթուլընը , վէ
հէմ Բուսիա տէվէթի տախի զայպ իթ-
միշօրուզուէ հալիէէ գարշըլըզ պիր միւ-
քեաֆաթ ալըն , վէ քէնտի մէզհէպտա-
շը օլան կիրիտիւէր իլէ , Գովկաս տաղա-
րընը չէնէթմիշ օլուր . վէ նիհայէթ պի
հուզուր էվրօպա տախի րահաթ իտէր :

« Պու թարգ զայէթլէ տիւզ վէ ատէ-
թա պիր սուրէթտէ հալլ ու թէթվիէ
օլուէմասընա գարշըլըզ , հէրնէ օլուր ի-
սէ օլուէն , հագգըլ պիր մումանաթ եա-
խօտ սէպէպ կէօսթէրմէք պիր ազ կիւճ-
ճէ տիր . զիրա էվրօպա տէվէթլէրի Բու-
սիա չէրքէսէրինսալը չագգընտա
պուլուէնուզու թէտպիրի իյիատտ իթ-
միշ օլուէթլարը թագուրտէ , պինի թէտ-
պիրին կիրիտիւէր հագգընտա տախի
գուլանըմասընա Ֆէնա տըր տէյէմէզ-
լէր , մէկէր իքի թարգ էօլչիւ իլէ իքի
թարգ միզանլարը օլուէն :

— Մէսինտաա հայեա գօլէրա իլէ-
թինին չիտտէթ իւզրէ օլուէպ , եէվմիյէ
եիւզ գաաար թէլէթիեաթ վուգու պուլ-
տուզու սօն տէֆա ալընան մէքթուպ
լարտա եազըլը տըր :

— Մէքթէպի Ֆիւնուէն թըպպիյէի
ճահանէ խօճալարընտան Ֆիւնուէնու քէ-
հալիյէ մուալիմի տօգթօր Նաոււմ է-
Ֆէնտիյէ լիւթպէի սանիյէ սընըթը սա-
նիսի թէվճի հպուլընուլուէն տուր :

— Մէշհուր Բօշիլտ Ֆադիեասընտան
իքի զաթ պու բագար իրթէսի կիւն Ա-
սիթանէյէ կէլէրէք Օթէլ տ'Անկլիթէրէ
էնմիշէր տիր :

— Իզմիր զաղէթասընըն լիվայէթի-
ճէ նէզարէն , օրատա պուլուէնան ասաթի-
րի ճահանէ միւրալար իզլէթլու Մէհէմ-
մէտ պէլ , ինկիլիթէրա տէվէթի թա-
բաթընտան հապէշէ օէվգ օլուէնան օր-
տու իլէ պիրլիքտէ ազիմէթ իթմէք իւզ-
րէ , մէմուր պուլընուլուէն անլաշըլ-
ուէն տըր :

— Ղօյօս գարիյէրինտէն Ջադօրա գա-
րիյէսի վէ պազը ճիվար քէօյլէրաէ պիր
վագըրթտան պէրու գուհուր իթմիշ օլան
գանը իսհալ իլլէթինին քեամիլէն միւն-
տէֆի օլուէզու պու տէֆա իշիտիլմիշ
տիր :

— Մուսուլտան վարիտ օլան պիր թէ-
լէկրաֆ խտպէրինէ վէօրէ , Հասան բաշա
հազրէթլէրի ազ օլուէնարագ , եէրինէ
Պազտաա կիւմիւ կիւնէզարէթինտէ պու-
լուէնան Ասաֆ էֆէնտի հազրէթլէրի
նասպ ու թայեին պուլընուլուէն տուր :

Փ Ր Կ Ի Չ Ո Ր ՈՅ Է

... Խմբագիր .
Անցեալ շաբաթ օր մէկ քանի Հայ լրագ-
րաց մէջ Պատրիարքարանի կողմէն փանոս-
եանի ձեռք զարկած ազգային մատակարա-
րութեան նկատմամբ պաշտօնական ծանու-
ցում մը երեւան ելաւ , որ եթէ ուրիշ ատեն
ըլլար նէ , ստուգիւ այն ազգ . ծանր ձեռ-
նարկութեան մասին օգտակար հետեւեա-
լիւն մը չէր ունենար , բայց հիմա . . .

Խոհուէն ու հեռատես Հայ հասարակու-
թիւնը եթէ փանոսեանի սկզբունքը , ազ-
գային գործերու յառաջադիմութեան մասին
ունեցած իղձը , ջանքը եւ յարատեւական
գործունէութիւնը լաւ ճանչնալով անոր վրայ
վստահութիւն չունենար , եւ եթէ յիշեալ
Պաշտօնական ծանուցումը ըստ կարի գնա-
տել չգիտնար , պիտի պարտաւորէր մեզ նոյ-
նը քննադատութեան բովէն անցունել : Այս-
պիսի վստահութիւնը այս մա-
սին վստահ է , ինչ եւ իցէ հովիւրէ շարժելու
միտք չունի եւ գիտէ իր ազգասիրական լու-
ման նետած տեղը , որ է իր էութեան կեդ-
րոնն , եւ կը ճանչնայ այն բազուկը , որ ան-
շահասիրաբար եւ յուսալիր գրութեամբ կը
գործէ . . .

Ուրեմն խօսինք եւ պարզենք , ինչ որ
խոհուէն եւ զգայուն հասարակութիւնը կը
խորհի , կը բաղձայ , կուզէ խօսիլ եւ ջանք
չխնայել փրկիչը փրկելու համար բազմաժա-
մանակեայ . . . ներքէ :

Փրկիչն ի՞նչ է ազգին համար , ի՞նչ վի-
ճակներու մէջ մտաւ ելաւ եւ այսօր ի՞նչ ե-
րեւոյթ կը ներկայէ :

Փրկիչն իր գոյութիւնն առաւ զօրաւոր
բազուկէ մը եւ ծնաւ ու երեւան ելաւ փա-
ռաւոր եւ շնորհալի երեւոյթով , ազգը բնա-
կան եւ բարոյական ու մտային ախտերէ եւ
խեղճութիւններէ փրկելու , բայց համբալի
դայեակներու եւ անհոգ ու անողորմ խնամա-
ծունեան ձեռք իյնալով , կապուեցաւ , կաշ-
կանդուեցաւ եւ պէտք եղած սնունդը չգրա-
նելով ինք փրկութեան կարող եղաւ :

Ուրեմն փրկիչն ո՞վ պիտի փրկէր :

Ձի փրկիչն իր տղայ հասակին մէջ Պարկ-
եան դաժան գործաւորաց ձեռքէն մէկոն-
եան հիւթը ներշնչելով թմբեցաւ , գունա-
տեցաւ , կապտեցան իր փալիւռն զարդեր
եւ թառամեցան իր շառագոյն այտեր՝ այն
քափուկ ու կարմրուկ վարդեր . բայց չկար
մէկը որ խղճար զանի եւ կարգար ողբեր եւ
զգուէր ու փայփայէր :

Աս մասին Ազգային կեդրոնն անտարբեր
եւ անզգայ , իսկ Պարկեան թոռունք ճար-
պիկ ու հսկայ ըլլալով պաշարեցին բոլոր-
տիքը , երբ տեսան թէ ոչ լոյս ու յոյս կայ
ուզածնուն պէս առին դրին , տորեցին եւ
ճղճղեցին եւ վերջն ի քուէն օրօրեցին , եւ
իրենց որովայն պարարեցին :

Ո՞ր էր այն ատեն ազգ . պատրիարքա-
րան , երբ չունէր ազգ լեզու բերան , հար-
ցո՞ց երբէք , ո՞ր դատարկեց փրկիչի դարան
ու մառան :

Խօշմը պարապ գլուխ դատարկ փորեր
մօտն փրկիչ անհաշիւ , ելան անկէ անհա-
շիւ , ի՞նչ առին , ի՞նչ տուին , եւ քանի՞ եր-
րորդն իրենց քսակ լեցուցին , ո՞վ հարցուց
այն ատեն : Փոքրիկ դունէ մը դիւրութեամբ
նկրս մտան , բայց մեծ դունէ մը դուրս դըժ-
ուարաւ կրցան ելլել , ո՞վ տեսաւ այն ատեն
աս փոփոխութիւնը եւ համարձակեցաւ բան
մը ըսել :

Նրբ ժողովուրդն իրաւունքէ գուրկ ու
անձայն կամ իրրեւ անշարժ գերան կապուած
էր , նոքա փրկիչին հոգին կերան . ինչո՞ւ
այն ատեն չհարցուց Պատրիարքարան :

Ամէն գութ ու կարեկցութիւն չունեցող
մեծանուն անձնք հետզհետէ իրար յաջոր-
դելով մտան փրկիչ , եւ անսահման իշխա-
նութեամբ տիրեցին , ամէն եղեւն ու չա-
րիք գործեցին . իմաստունն՝ յիմար . հա-
րուստը՝ աղքատ , եւ աղքատն՝ հարուստ ը-
րին , բայց եկած ստացուածքն ու ստակ ի՞նչ
ըրին , առաջ փրկիչն ի՞նչ ունէր , եւ վերջն
ի՞նչ ունեցաւ . . . Այն ատեն պատրիար-
քա լուսնի շաբաթ . . . Երբ հայ հասա-
րակութիւնն գէթ իբրեւ մէքենայ չէր յար-
գուէր մէկէն ալ :

Փրկիչը փառատիչ ձեռքերու եւ թովիչ
զրկերու մէջ տորոնելով խեղճ ու թշուառ
վիճակի մէջ ինկաւ , իր զարդերն ու կեն-
գանութիւնը կորոյս . եւ ուստի լացաւ , ող-
բաց եւ հեծեց գէթ ի գութ շարժելու ան-
գութին տիրտ , բայց անօգուտ . զի բիրտ
ձայն մը միշտ կը հնչէր . « Փրկիչ , փրկեա՛
զանձն քո եւ տուր ցիս հարուստ սեղան ,
զի վայելեցից եւ առ իզբօսանա իմ եւ եթ
յաճախելով այսր չարչարեցից զ իքեզ պա-
տըսպարեալն զանմեզ . . . »

Ահա այս էր շատ տարիներ փրկիչի վի-
ճակ , նորա գլխէն երբէք պակաս չեղաւ ան-
գրթութեան մահակ , ուստի հիւանդացաւ
փրկիչ , բայց չունեցաւ անկեղծ բուժիչ կամ
միսիթարիչ , իր աչքին առջեւ տեսաւ ամէն
օր անօրէնութիւն , կապուտ կողոպուտ եւ
խայտառակութիւն . . . ո՞ր էր այն ատեն
ազգ . վարչութիւն , ինչո՞ւ չհարցուց թէ ո՞
խարխեց աս ազգային տուն , երբ հայ ժո-
ղովուրդ խորհար ի խոր քուէն :

Վերջապէս այն անարկու խաւար օրերն
անցան եւ հայ ժողովուրդեան իրաւունց արշա-
լոյսը ծագեցաւ . Սահմանադրութեան աղօթ
լոյսը գէթ հեռուէն փալիւրաց ու ժողովուրդն
արթնացաւ , շարժեցաւ եւ աչքը խողովելով
եկաւ կայնեցաւ , հա , աս իմ իրաւունքս է
ըսաւ , մէկ երկու անգամ առաջ նետուեցաւ
փրկիչի տկար ծունկեր զօրացունելու , բայց
անկարգութիւնը մղեց զինքը յետս , եւ քա-

նի մ'անգամ ճիգ թափելէն վերջը ինչեւ յուսահատ, եւ փրկիչն ալ ի յանկողին մնաց հիւանդ, թէեւ հիւսօրեայ բռնաւորին օրոտ խայտաղ, բայց ստակ տուող ալ չմնաց...

Ազգային պատրիարքարանի մատակարարութիւնը, յետին աստիճան ճգնաժամի մէջ եմ, կարծեմ օրհասական հասեր է՝ պօռաց եւ վրկիչ հոգեվարութեան դուռն եմ հասեր, արդ սնունդ եւ օգնութիւն աղաղակեց:

— Ծնունդդ եւ վիճակդ չիյնանք, որ անունդ հոգանք՝ կանչեց արդար եւ գերագոյն ձայն մը:

Աս ձայնը թէեւ ոմանց համար անաւոր ու սարսափելի էր, բայց հանճարեղ ու իւրաքանչիւր էր, զի անգութներն հարստացնող հին դրութիւն մը սարսելով տակն ու վրայ կընէր:

Ձայն մը, որ եթէ առջի տրուածները իբրեւ Ակեղդամայ (արեան գին) բրուտին ձեռքն անցան, գէթ այսուհետեւ տրուածներուն մանրադնին հաշիւը հրապարակաւ արուի կը պահանջէր:

Աս ձայնը ժողովրդեան ձայնն էր, որ այլ եւս սեւ քօղը պատել նետել եւ ամէն բան յայտնի գործել եւ յետին նաքարակիտին հաշիւն անգամ ճշգրտեալ տրուիլ պէտք է՝ կորոտար... ապա թէ ոչ... ալ այնուհետեւ կողմս եւ Դամիանոս անործաթ բոխկներու հրաշքին դիմելու էր:

Փրկիչ հոգեվարք էր, եւ

Ազգային վարչութիւնը շուրաւ էր:

Դամանակն ու պարագաները նեղ էին, եւ ուստի մէկը չէր համարձակէր հոգեվարք փրկիչն դայեակը, վիրաբոյժը, բժիշկը եւ խնամածուն ըլլալու... զի ազգային իրաւացի ձայնը հաշիւ, հաշիւ կը պոռար, եւ իր առեւտին փոխարէն իրական արդիւնք տեսնել կը պահանջէր:

Փանոսեան՝ իր ազգասիրական եռանդեամբը հասարակաց աս ձայնին վստահանալով կամ մէկուն ըսածին պէս՝ չափազանց համարձակութեամբ յառաջ նետուեցաւ եւ սկսաւ նոր դրութեամբ փրկիչ ունեցածներն ի գիր արգանացունել, առջի գործուած անտեղութիւնները, եւ այլն տեսնել ցաւօք օրոտի եւ շատ քիչերն երեւան հանել, մաքրել եւ բարեկարգել ու նոր արդիւնք ցոյց տալ, եւ առածն ու տուածը մի ըստ միովէ հրատարակել, եւ ամէն ամիս հաշուեկշիռը նախատուաց ներկայացունել, զոր ազգը անսնելով բերկրեցաւ եւ սկսաւ առատ նուէր տեղալ փանոսեանի գլխուն, վասն զի փանոսեան յայտնի եւ օգիտ սկզբունքով սկսեց գործել...

Ռեբեմն ի՞նչ կը նշանակէ ազգ. վարչութեան այս ջանք ու տքնութիւն, երբ ժողովուրդն է արթուն:

Ազգ. պատրիարքարան՝ փանոսեանի ձեռնարկած աս ազգային գործ՝ հանեցաւ յատկադուել իրեւ փանոսեանի անձնական գործ. եւ փրկիչ փափուկ եւ ծանր մատակարարութիւնը առանց ընտրութեան եւ առանց հաշուի շատերու անգթութեանը եւ քմացը զո՞ր թողող պատրիարքարանն փանոսեանի ձեռնարկած տուն՝ ծանր դաշինքներով եւ պայ-

մաններով կապեց կաշկանդեց, զոր փանոսեան ալ իսէր ազգութեան ընդունեց եւ կըրկին ու կրկին հրատարակեց, եւ ըստ այնմ սկսեց գործել եւ փոխառութիւնն ալ իր անունովն ու կնիքովը ի գործ դնել: Հարուստ, աղքատ, մեծ ու պղտիկ, արք եւ կանայք ամէն անձինք աս պայմանը գիտցան ու հասկցան եւ անոր համար փութացին ձեռնառու ըլլալ ոչ յանուն պատրիարքարանի, այլ յանուն սկզբունքի եւ հաւատարմութեան փանոսեանի եւ յանուն իրենց տեսած իրական արդեանց:

Ռեբեմն ի՞նչ ըսել կուզէ ազգ. վարչութիւն, երբ կը վերանորոգէ պայման ու պաշտօնական ծանուցում:

Ուշիմ հասարակութիւնը քաջ գիտէ որ փանոսեանի ստանձնած գործը՝ ոչ փանոսեանի անձին, այլ Ազգին կը վերաբերի, եւ հետեւապէս անոր պէտք եղած սնունդը մատակարարել եւ ձեռնտուութիւն ընել Ազգին առաջին պարտքն է, եւ փանոսեանը՝ նոյն գործը ազգին ուզածին պէս յառաջ տանելու յարմար գործքի մ'է, միայն թէ մինչեւ հիմա մուծի մէջ գործող եւ ազգին ծուծը ծնող գործիքներէն անշուշտ տարբեր կերպով...:

Ուրեմն ինչո՞ւ առաջին վարչութեան ատեն անտարբեր կեցող Պատրիարքարան այժմ նուրբ դիտողութիւն ընել կը կեղծէ, եւ ի՞նչ նշանակութիւն ունի իր այս վերջի ծանուցում պաշտօնական, երբ ժողովուրդը ունի աչք ու բերան, միշտ կը հսկէ անոր վերան գիտնալով թէ առջի տրուածներ որոնք կերան...:

Ժողովուրդն յանուն փրկիչ տուաւ ու տուաւ իր օտակ ու վաստակ, բնաւ գործ ու արդիւնք չտեսաւ, այլ եւս ձանձրացաւ, ու ստակ տալէն դադրեցաւ, քանզի գիտցաւ թէ նովաւ որոյ օղիք պարարեցաւ արնատեն:

Ուստի հիմա Փանոսեան կը գործէ՝ ինչպէս որ ազգը կուզէ, եւ առատ նուէր կուտայ, վասն զի արդիւնք ու հաշիւ կը տեսնէ եւ հետեւապէս նորա վրայ վստահ է:

Ուրեմն ազգային պատրիարքարանն նոյն պաշտօնական ծանուցումով ի՞նչ ըսել եւ ուրո՞ւ իմաց տալ կուզէ թէ փրկիչ եւ Պատրիարքարանի « ծախք ու պարտք իբր ազգային խնդիր ազգին պատասխանատուութիւնը չենթադրեր », եւ թէ « մինչեւ ցարդ ըրած եւ ասկէ ետքը ընելիք ծախքը Ազգին չվերաբերի », երբ ժողովուրդն արդէն Մանգու մէջ մէջ ճիշդ տեսած եւ կարգացած ըլլալուն համար կը փութայ իր առատ նուէրներով գէթ չտուե՞ն անձնուէր ազգասէր մը...

... հապա նորա ջանից արդիւնք ու չահաւոր գործ որո՞ւ կը պատկանի... Ասոր պատասխան չեմ տար ու կը հարցնեմ սա եւս՝ եւ թէ փանոսեան բազուկ՝ պատրիարքարանի եւ փրկիչ հին պարտքը տալ փորձէր, ազգային վարչութիւնն ի՞նչ պիտի ըսէր... արդեօք կընդունէ՞ր թէ նոյն ընթացք պիտի բռնէր. ասոր ալ պատասխան չեմ տար, այլ կը թողում որո՞ւ որ անկէ պատասխանել:

Ուրեմն նորա (ծանուցում) ի՞նչ հարկ, երբ չկար ուրիշ... նպատակ, ընե՞նք անմիջ մը չափաւակ. ազգին գործը ինչո՞ւ մնայ երեսի

վրայ ու մենք ըլլանք ծաղ ու ծանակ: Երբ փանոսեան վշտանայ, աղգին ի՞նչը կաւելնայ: Միթէ բաւական չեղա՞ւ ազգին այսչափ տարուան փորձը, կրած տոյժը, եւ տրուած օտակներուն ունայն տեղը վատնուիլը...:

Թող լուէ այլ եւս ոգի հակառակութեան, ջանանք ձեռնառու լինել անկեղծութեամբ տգիտութեան խարխալները վերանորոգել, եւ յարգենք ժամանակին լուսաւորողին, եւ ազգն անոր հետ հաշտեցունել տքնինք ու քաղենք յառաջ լուսաւորեալ ազգաց ձայնակցելու ամէն խոչ ու խուժ առաթուր կոխելով:

12 Հոկտ. 1867.

ԽՕՍՐՈՎ

— Կ'որապէս աղա կէօշկէրեան եւ տի իլէ Մարգար աղա Ուշեան թարաֆընտան, փրկիչ մէքթէպինէ 12 ատէտ չիտանէ թահթասը իթա օլունտուղուն մէմնունէն իլան իտէրիզ:

— Համ'յիւթքեար Արշակ աղա վէրկերութիւն թարաֆընտան, փրկիչ պիւլարէկեանը իչին 330 դուրուշ իհտա գըլընմըլ օլմաղին, մա թէչէքքիւրի ազիմ իլանընա միւսարաթ օլունուր:

ՀԱՎԱՏԻՍՏԻՐ ԽՕՍԻՃԻՑԵՆ

Իթալեա լիէ Ֆրանսա տէվէթլէրի պէյնիտէ զուհուրա կէլէճէք օլան մուարազա գօղուլարը պիրտէն պիրէ տէֆ օլմուշ տուր. չէօյլէ քի իթալեա տէվէթի սեպտ. 15 անանամէսինի թէքթիլէն իճրա իտէճէկինի պէեան իթմիշ օլտուղունտան, Ֆրանսըղ տէվէթի Բօմաեա ասաքիր կէօնտէրմէքտէն ասրֆը նաղար իթմիշ տիր:

Պիգիմ պու պապտէ սալը կիւնքիւ նիւտիւմիդաէ իթտիկիմիդ թախմիլէր պաղը ճիւլէթլէ թաստիգ օլմուշ տուր: Սեպտեմբեր անտնամէսինի իճրասը գըմնընաա չիմտիեէ գատար իքի տէվէթ պէյնիտէ հիշ իթթիֆազ եօգ իմիշտէ, չիմտի նակէհան իթթիֆազ հասըլ օլմուշ, վէ ֆէնայըղըն էօնիւ ալընմըլ տըր. պու խուսուս թէաճճիւպ օլունաճազ պիր չէյ տիր քի, իթալեա տէվէթի պու անտնամէսի իճրա իալի իթմէեէճէկինի եէնի տիւչիւնմիւշ, եախօտ չիմտիեէ գատար իթմիշ օլմուշ տուր, չիմտի իտէճէք, վէ Ֆրանսըղ տէվէթի տախի պուլնա եէնի իսքեաթ օլմուշ տուր. նասըլ քի աշիքեար կէօրիւնիւր, պուլնար բօլիթիդա գօմէտիալարը, վէ քեաֆֆէսի պիրէր կէօտէրիշ տիրէր տէնսէ ձայիդ տիր:

Պու մէսէլէ իւղէրիւնէ տէվէթլէն պէյնիտէ իթթիֆազ հասըլ օլմուշ օլմասընը հէր նէ գատար թէլէկրաֆ պիլտիրմիշ իտէտէ. շուրասը անալըլամամըլ տըր քի, սեպտ. 15 անտնամէսինի իճրասը տիմէքլէ, Ֆրանսըղ վէ իթալեա տէվէթլէրիլին իքիսի տախի Բօմա իթթիլալընա գարըլմաեաճաղար մը, եօգսա իթալեա սինօրու թէճափուգ իտէրէք իթթիլալը մէքս իթմէեէճէ՞ մի չալոչաճազ տըր, եախօտ սինօր պալարընը տահա իլի մաւհաֆաղա իտէրէք, վէ իթալեա-

տան Բօմա թօրադրնա եարտըմ օլմասընա միւսաատէ իթմէեքէք, Բաբա մէմալիքի իթմիւրընը քէնտի պաշընա՝ մը պըրազա-
ճագ, Մօնթթօրուն պիւտիւրտիկինէ պագա-
րագ, պու սօնրաքի սաշի՝ օլմալը տըր,
չիւնքի իթալեա տէվէթի, Բաբա թօրա-
դը իւզէրինէ տիշարտան օլան հիւճիւմէրին
էօնիւնիւ սլմագ իշին, հէր նէվի թէտապի-
րէ թէշէպպիւս իթմիշ օլտուղուն պէեան իթ-
մէսի իւզէրինէ, Ֆրանսըզ պիր թարաֆ տուր-
մուշ օլտուղունտան, կէօրինիւր քի իխ-
թիւլ կիւրուհու իլէ Բաբա սաաքլիւր քէն-
տի պաշարընա պըրազըլաճագ տըր, վէ իխ-
թիւլ կիւնտէն կիւնէ պիւլիւմէքտէ օլտու-
ղունտան, պու հալտէ Բաբանըն եալընըզ
10,000 նէֆէր գատար ասաքլիւր իլէ պու
իւթիւլը մէքս օլտէմէնէճէկի տէրքեար
տըր:

— Պու կիւնէքտէ Լիւրօբա զագէթալէ-
րինտէ իմէրաթօր Նաթօլէօնուն պիր մէք-
թուպու կէօրիւմիւշ տիւր, մէզքիւր մէք-
թուպ կէլէն սէնէ Ալմանեա մուհարէպէ-
սինտէն սօնրա, Ֆրանսա տալիլիյէ նաղըրը
Մ. տը Լալալէթէ իսթապէն եաղըրը, վէ
իմէրաթօրու միւշարիլիյին Ալմանեա հաղ-
գընտա օլան բօլիթիգասընը կէօսթէրիւպ, օլ
էսնատէ Բրուսիանըն սաշիէն թաղմիւնաթը
միւլքիւնէ իսթէմիշ օլմասընը թաստիգ իթ-
մէքտէ օլտուղունտան, այնէն թէրճէմէ-
սինի պէեան իտէրիգ, Մէզքիւր մէքթուպ
Ֆրանսա բօլիթիգասընըն նէ գատար վա-
գըթտան պէրու միւշէվիլէ պիր հալտէ պու-
լունմասընը աշիքեար սուրէթտէ թէպէյիւն
իտէր:

12 օգոստոս 1866

«Ազիզիմ Մ. Լալալէթ»

«Շու աթիտէքի վուգուաթ հաղգընտա
նաղարը տիգգաթընըր տալէթ իտէրիւմ,

«Մ. Տըրուէն տը Լուի (օլ վագթիւն իա-
րիճիյէ նաղըրը) կէլէնէրտէ Պէրլինտէքի էլ-
չիմիւր Մ. Պէնէտէթթի իլէ Մ. Պիղմարըն
պէշինտէ վուգու պուլան պիր սէօնպէթիւն
իւզէրինէ, Բրուսիանըն սօնրատան պու գա-
տար պիւլիւմէսինտէն տօլանը, Ֆրանսանըն
տախի հաղգը օլապիլէճէք օլան թաղմիւնա-
թը միւլքիւնէ տայիր, Բրուսիա հիւքիւմէ-
թիւնէ պիր մուգալէլէ լայիհասը կէօնտէր-
մէքիւնի թէսալվուր իլէտի:

«Չանն իտէրիւմ պու մուգալէլէ սուրէթի
կիլլի գալմագ ճայիգ իտի իսէտէ, նաթը ի-
սէ իարիճտէ թէվաթուր պուլտու, վէ դա-
գէթալար, Բրուսիա տէվէթի Ռէն չայը գընը-
սը էեալաթընը պիլլէ վիրմէք իսթէմէօր
տիմէեէ պաշլատըլար:

«Պէն Պէնէթթի իլէ կէօրիւտիւմ, միւ-
մայիլէյն տէրքի, Ալմանեա պու լաթլուպի-
միգէ գարըն օլուպ, չաեէտ ուֆագ պիր միւ-
քեաֆաթ իտտաաթընտա պուլունտագ, պիւ-
թիւն Ալմանեա պիլլէ գարըն չըգաճագ տըր:

«Պու իտտուստա էֆքեարը ամմէի եան-
լը թարիլլէ սիւլիւք իթմէեէ պրագմամագ
էլլէմիյեթիւն տիր, օլ վէճն իլէ պու թէ-
վաթուրու գալիլէն վէ շէտիտէն ճէրն իթտի-
րէսինիլ:

«Պու պապտէ Մ. Տըրուէն տը Լուիլլէ
տախի հաղըրըմ, միւմայիլէյն գարըլըզ օ-

լարագ Գօրէնսընտան չալաա զագէթաթը-
նը կէօնտէրմիշ տիր: Ֆրանսանըն աթը մէն-
ֆաաթը ազ պիր չէյ տանա պիւլիւմէք իւ-
զէրինտէ օլմանըպ, իլլա Ալմանեանըն կէ-
րէք մէնաֆիի մախսուսէմիլլէ, վէ կէրէք
պիւթիւն Էվրօպանըն իսայրընա մուվաֆըզ
սուրէթտէ պիր չէքլէ կիրմէսինէ մուվէնէ-
թի տիրիլ իթմէմէքտէ տիր:»

(Իշլա) ՆԱԲՈԼԷՈՆ

Մ. Տըրուէն տը Լուիլլին իսթիֆա իտէ-
րէք իսարիճիլէ նէղարէթիւնտէն չէքիւմէսինէ
սէպէպ, մէզքիւր մէքթուպ օլմուշ տուր
տէնիւր:

— Բուսիա իմէրաթօրու զու թարա-
ֆիւնտան, իքի աթէտ մուգատտէս սու-
լէթիլէր, Շիրասա Բուժ քիլիսէլէրինտէն
պիրիսինէ իհտա գըլընմըշ տըր:

— Ալէրիգանըն էն մէշուր ամիրալը
Ֆէրրէկիւթ, պու տէֆա Ֆրանգլիւն նամ
պէշ պին թօնէլաթլըզ պիր ճէսիւմ ֆըր-
գաթիւն տէրունիւնտէ ինկիլթէրրաեա վա-
սըլ օլմուշ տուր: Մէզքիւր Ֆըրգաթիլլին
ֆէվգէլաոն ճէսամէթ վէ հէյպէթի ճի-
հէթիլլէ, ուսու մէն ինկիլթէ հալիսինին
թէաճճիւպ վէ հայրէթիւնի մուճիւպ օլ-
մագտա օլտուղու զագէթալարտա կէօ-
րիւմիւշ տիւր:

Ի Լ Ա Ն Ա Թ

ՎԻԵՆՆԱ ԲԻԱՆԳՈՒԱՐԸ

Ալսթրիա տէվէթի թարաֆընտան թէ-
էմին օլունմուշ օլտուղու հալտէ, Վի-
էնտըն հէր նէվի բիանգօ ազսիճիւրը
վէ բրօմէսլէրի Գալաթմատա Գօմիսիօն իա-
նը գարուսու եանընտա Նօ. 8 միւսիւ
Տ. Գօրիշօնէր մաղազասընտա ֆիւրու իսթ
օլունմագտա տըր:

Մէրգուժ Մ. Գօրիշօնէրին հիշ պիր
քիմէս իլէ չէրիքիկի օլմանըպ, վէ սաթ-
տըղը պիլէթիւր իւզէրինտէ (օթանթի-
սիթէ կարանթի բառ Տ. Գօրիշօնէր իսան
միւնիսիւրալ Նօ. 8 կալաթա տ Գօմիսիւն
թիւնօրը) եանի գալպ օլմանաճագը Տ.
Գօրիշօնէր թարաֆընտան թէէմին գը-
լընմըշ մանաթընտա պիր եէչիւ պէյգա
մէօհիւր պասըլմըշ տըր, վէ հէր պիլէթ
նիւմէրս իլէ գայտ օլունմուշ օլտուղուն-
տան, մէօհիւրսիւզ վէ գայտ օլունմա-
մըշ պիլէթիւրի քէնտի մաղազասընտան
չըգմըշ կիւլի թալմաեաճագընը իսանէ-
թէն իսան իտէր:

ՎԻԵՆՆԱ ԲԻԱՆԳՈՒՄԻ

Ալսթրիա տէվէթի ֆէսիմէսի թարա-
ֆընտան թէէմին օլունմուպ Վիէննաաա պու-
լունտան միւթէպէր բիյանգօլարըն կէրէք
«բոմէս» վէ կէրէք «լօզ թապիր օլունտան
անա պիլէթիւրինտէն եանի գուրօնու գու-
բօնուզ վէ սայրիլէ, Տէրի-սաատէթտէ գու-
եուճուլար չարընտա Գարամանը օղլու
սօգաղընտա Ն. 26 Պաղտատընա Քիւրտիշ
աղանըն տիւքեանընտա ֆիւրուսիթ օլունմուր:

Պու կիւնէրտէ պազը զաթլարըն քէնտի
ինթէրէսօլարը իշին իթիկի իւանլարըն-
տան աշալիտէ զուհուր իտէճէք վէսվէսէթի-
նին էսասըզ օլտուղունու անլաթմագ իշին,
մէրգուժ Մկրտիշ աղա տախի, քէնտի տիւք-
քեանընտա սաթտըղը պիլէթիւրի, սապըզը
վէճն իւզրէ սէրիսի, նիւմէրօսու վէ իսմինի
տէֆթէրտէ գայտ իթտիքտէն մաստա, միւ-
րի մախսուսու իլէ թէմիւր իտէճէք տիր:

Պու տէֆա ալաֆրանկա դեկտեմբեր 1
տէ վիէննաաա չէքիլէճէք օլան «Շթատ
լօզ» բիեանգօնուն կէրէք բրօմէս վէ կէ-
րէք լօզարը տախի մէզքիւր տիւքքեանտա
վէ կալաթա Գարագէօյտէ սինեօ Սօթիւրա-
քի բօնճարեաթը էօնիւնտէ սարաֆ լօզմա-
կէօղեան հաճի Յուկըր աղա եէտի իլէ սա-
թըլըր, պիլէթիւր 221/2 դրշ. լիւրա Սամանը
100 դրշ. հիսապը իլէ, իշպու բիեանգօ 800
քիշի գազանաճագ օլուպ, իւք չըգան Նօ.
250,000 վէ էն ուֆաղը 150 ֆիօրին գաղա-
նաճագ տըր:

Պունլարտան զիեատէ մալիւմաթ իսթէ-
յէն զաթլարըն Մկրտիշ աղա Պաղտատընա-
նըն տիւքքեանընա միւրաճաաթ իթմէլէրի
իշին իսասէթէն իւան օլունմուր:

Պունտան ագտէմ իսասէթէն լօտորա-
տան կէթիթիթիթիլմիշ օլուպտա, բէլին օ-
լարագ էլ եէվիի եէտիթիլտէ պուլունտա ֆ-
քի սանտըզ ալեա վէ միւքէմիլ միւնէնտիս
թագըլը պու քէրէք սաթըլաճագ օլմագին,
թալիպիսի օլան զէվաթ եա վալիտէ իսանը
եօգարը թապագասընտա 54 նիւմէրօ իլէ
միւրաղգամ Սաննան օտաթընա, վէ եա Պէ-
զէսթէնտէ սապըզ Վանը շիւսէյին էֆէն-
տինին տիւքքեանընա սաաթ 4 տէն 8 է գա-
տար կէլմէլէրի իւան օլունմուր:

Էւրօպա կըլմալ ազգային երիտա-
սարդ ըր, մասնաւորապէս Հայերէնի եւ
ուգոգին նաեւ Գաղղիերէնի, Պատմու-
թեանց, Աշխարհագրութեան եւ Թուա-
րանութեան դասաւորու թիւն բնու-
պատրաստըլուր կիմացնէ, ազգային վար-
ժարանաց մէջ եղեր է, կամ թէ առանձ-
նաւորաց տուն:

Փսիւքըղը՝ կրնան Բերա Լէվանթ Հէ-
րալտի տալարանին գէմ Սպուլլա հեան-
ներէն տեղեկութիւն առնուլ:

Պէյ-օղլունտա Բուսիա քանչէլալիտը
արգասընտա Սօֆիալը սօգաղընտա Նօ.
12 իսանտէ, ճիւմա իրթէսի վէ բապար
ախշամլարընտան մաստա, սաաթ 12 տէն
5 է գատար, Թիւրքէ, Ֆրանսըզա, ին-
կիլիքալ վէ Էրմէնիճէ իսանլար տէրս
վէրիլէճէք տիր:

Իսթեկէնիլէր վիլլիթա իլէ տախի
տէրս վէրիլէճիլ վատ օլունմուր:

ՍԱՆԴՊ ՂԱԶԷԹԱ
ԿԱՐԱՊԵՏ Յ. ՓԱՆՈՍԵԱՆ
ԼԷՎԱՆՍ ԷՔՐԱԼՅԸ ՔԱՊԱՆԵԹԻՆՅԷ
ԳԵՕՂՈՒՅԱ ՅՈՂՈՒ ԵՆԵԱ, ԵՅՅՈՒՄԱՆ ԷԳՅԵԼԷ
ԳԵՂՈՒՅԵՐԷ ԳԱՐԱՊԵՏԱ ՆԻՍԵՐՈ 467: